

Publicatiedatum: 04/03/2024

Analyse van het vrijwilligerswerk

Bron

Statistiek Vlaanderen, SV-bevraging najaar 2023 (en eerdere metingen).

<https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bevragingen/sv-bevraging>

Vraagstelling en methode

In het najaar 2021, 2022 en 2023 werd er in de bevraging van Statistiek Vlaanderen (SV-bevraging) gepeild naar de mate waarin men vrijwilligerswerk verricht. Hiertoe werd de volgende vraag gesteld: **“Hoe vaak doet u aan vrijwilligerswerk?”**. Men kon telkens antwoorden met de volgende antwoordmogelijkheden: Nooit, 1 of meerdere keren per jaar, 1 of meerdere keren per maand, 1 of meerdere keren per week, Dagelijks of bijna dagelijks, Weet niet/geen antwoord.

De hier gepresenteerde resultaten zijn gebaseerd op SV-bevragingen die in 2021, 2022 en 2023 telkens in het najaar werden afgenomen. Het gaat over respectievelijk de 2^e, 5^e en 8^e editie van de SV-bevraging. Het zijn bevragingen waarbij telkens 6.000 inwoners van het Vlaams Gewest werden uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek. In 2021, 2022 en 2023 namen respectievelijk 1.718, 2.183 en 2.084 respondenten deel, goed voor een responsgraad van respectievelijk 28,6%; 36,4% en 34,7%.

Hierna volgt een beschrijving van het vrijwilligerswerk op basis van de bevraging. Niet alleen de evolutie komt aan bod. Er werden ook analyses gedaan naargelang een reeks van achtergrondkenmerken van de respondenten. Hierna leest u de belangrijkste conclusies. Alle cijfers kan u vinden in de cijferbijlage in excel.

Toename van het vrijwilligerswerk gedurende de voorbije 3 jaar

Als de gegevens doorheen de tijd bestudeerd worden, is er een toename te zien van het vrijwilligerswerk in de periode 2021 tot 2023. De groep respondenten die vrijwilligerswerk verricht steeg van 35% in 2021 tot bijna 40% in 2023. Het percentage dat nooit vrijwilligerswerk verricht daalt van 65,2% in 2021 tot 60,3% in 2023.

Voor de gegevens van eind 2023 werd er eveneens een analyse gemaakt naargelang van een reeks van achtergrondkenmerken van de respondenten. Hierbij kan een onderscheid gemaakt worden naargelang van verschillende types achtergrondkenmerken:

- **Socio-demografische kenmerken:**

- Geen noemenswaardige verschillen tussen mannen en vrouwen
- Schommelend patroon naargelang van de leeftijd van de respondenten. Er zijn meer vrijwilligers bij de 45-54-jarigen (45%) en de 65-74-jarigen (43%). Lagere percentages vrijwilligers zijn er bij de 75-plussers (32%).
- Duidelijke samenhang naargelang van het opleidingsniveau van de respondenten: hoe hoger geschoold, hoe meer vrijwilligerswerk. Bij de laaggeschoolden doet 29% vrijwilligerswerk. Dit percentage neemt toe tot 48% bij de hooggeschoolden.
- Er zijn beperkte verschillen naargelang van de huishoudpositie van de respondenten. Er zijn minder vrijwilligers bij diegenen die alleen wonen (32%). Bij diegenen die zonder partner, maar met kind(eren) wonen is de participatie aan het vrijwilligerswerk het hoogst (49%).
- Er is een lineair verband tussen de mate waarin men vrijwilligerswerk verricht en de mate waarin men rond komt met het gezamenlijk gezinsinkomen. Zo is er een stijging van het vrijwilligerswerk van 31% bij diegenen die het (zeer) moeilijk hebben om rond te komen tot 46% bij diegenen die zeer makkelijk rondkomen met het beschikbaar maandelijks gezinsinkomen.

- **Geografische verschillen:** geen noemenswaardige verschillen naargelang van de provincie waarin men woont en de urbanisatiegraad.

- **Link met de ervaren gezondheid**

- Er is een verband tussen de mate waarin men vrijwilligerswerk verricht en zijn/haar gezondheid ervaart. Er is een daling van het vrijwilligerswerk van respectievelijk 41% en 43% bij diegenen die hun gezondheid als resp. zeer goed of goed ervaren tot 21% bij diegenen die hun gezondheid als (zeer) slecht ervaren.
- Diegenen die een langdurige ziekte, aandoening of handicap rapporteren, verrichten merkkelijk minder vrijwilligerswerk (35% tegenover 42% bij diegenen die dat niet ervaren).
- Vooral de mate waarin deze beperking als belemmerend wordt ervaren in de dagelijkse bezigheden hangt samen met de mate waarin men vrijwilligerswerk doet. Terwijl maar liefst 43% vrijwilligerswerk verricht bij diegenen die zelfden of geen belemmering ervaren, daalt dit tot 24% bij diegenen die voortdurend een belemmering ervaren.

- **Link met het deelname aan het verenigingsleven, cultuur- en sportparticipatie.**

- In de bevraging werd er gepolst naar het lidmaatschap van een diversiteit aan verenigingen. Er werd in de bevraging een onderscheid gemaakt tussen een 12-tal types

organisaties, naast de mogelijkheid om aan te geven dat men lid is van een ander type vereniging. Diegenen die lid zijn van één of andere vereniging, zijn ook vaker actief in het vrijwilligerswerk. Bij de actieve leden van een vereniging is 56% actief in het vrijwilligerswerk, terwijl dat bij de niet actieve leden 20%.

- Verder is er een hogere deelname aan het vrijwilligerswerk bij diegene die actief zijn als bestuurslid van een of meerdere verenigingen (88% tegenover 48% bij diegenen die geen bestuurslid zijn van een vereniging).
 - In de SV-bevraging is er eveneens aandacht voor de mate van cultuurparticipatie. Meer specifiek wordt er gepolst naar de frequentie waarmee men deelneemt aan 11 verschillende vormen van cultuurbeleving. Hierbij valt systematisch op dat diegenen die participeren aan cultuur, ook frequenter vrijwilligerswerk verrichten.
 - Er is ook een duidelijke link met de frequentie waarmee men sport. Bij diegenen die nooit sporten, is 14% actief in het vrijwilligerswerk. Dit percentage neemt toe tot 45% bij diegenen die 1 of meerdere keren per week sporten en 42% bij zij die (bijna) dagelijks sport beoefenen.
- **Link met het subjectief welzijn**
- Bij diegenen die vrijwilligerswerk verrichten, is er een hogere algemene levenstevredenheid. Uitgedrukt door middel van een schaalscore gaande van 0 (heel ontevreden) tot 10 (heel tevreden), geven de vrijwilligers een beperkt hogere score voor levenstevredenheid: 7,44 tegenover 7,14 bij diegenen die niet actief zijn in het vrijwilligerswerk.
 - Ook bij de tevredenheid over specifieke aspecten van het leven, is er een iets hogere levenstevredenheid bij diegenen die actief zijn in het vrijwilligerswerk.
 - De link tussen het vrijwilligerswerk en het zich goed in het vel voelen, blijkt ook uit de samenhang met de mate waarin men een aantal emoties ervaart (gedurende de afgelopen twee weken). Er is geen duidelijk patroon te zien tussen hoe goed respondenten zich in hun vel voelen en vrijwilligerswerk. Respondenten die zich altijd eenzaam voelen zijn minder vaak vrijwilliger dan de andere respondenten, maar dit gaat slechts over een heel beperkte groep respondenten. Bij de vragen over geluk zijn en neerslachtigheid zijn wel verschillen te zien tussen verschillende categorieën maar geen duidelijk stijgend of dalend patroon.
- **Optimisme**
- Bij diegenen die positief zijn over hun toekomst, is er een hogere participatie aan het vrijwilligerswerk. Zo stijgt het vrijwilligerswerk van 31% bij diegenen die het oneens zijn met de stelling dat ze altijd positief zijn over hun toekomst tot 44% bij diegenen die het eens zijn met die stelling. Bij diegenen die het moeilijk vinden om hoopvol te zijn over de toekomst van de wereld is er een lagere participatie aan het vrijwilligerswerk (38% tegenover 43% bij diegenen die het oneens zijn met de stelling dat het moeilijk is om hoopvol te zijn over de toekomst). Ook bij diegenen die van oordeel zijn dat het voor de meeste mensen in ons land het leven eerder slechter wordt dan beter, is er een minder vrijwilligerswerk (38% tegenover 45% binnen de groep die het oneens is met die stelling).

Meer info: Contacteer Dries.Verlet@vlaanderen.be